

დაბრება შეიძლება ტყე-
დისათვის:
• გერგესელიძის სტამბაში.
ქუთაის, საკუთარს. სსსტაში.

გუთნის-ფედა

გამოიცემა ორ კვარში
ერთსულ. ფასი ცხუარსულ
კელის შომწროათს კრთა
მსუთი, სოლო სსუთათს
რა მსუთი.

მამულის ნაცრონობის და ვაჭრობის გასეთი.

წელიწადი შორე.

გამოცდა სსუა და სსუა მამინებისა.

ბარბან გაზაფხულს იუენენ თბილისში
სასაღლლოთ გამოტანილი და გამოცდილი
რამდენიმე სასოფლო საქმეში სსხმარებელი
მამინები, დაბარებულნი ანკლიდგან ღეგე-
რალ-ქელდმარძალის თავადი ბარიატინსკის
ბბანებით გამოცდა ესე, მოხდენილი ჰირ-
ველ გაზაფხულს და ტიტველა მინდორსე
სსუა ვერა ფერს დაგემტკიცებდა უაჭუაღ
იმის გარდა, რომ ჩვენშიაც შესაძლოა მო-
მართუა და მუშაობა ახალი მამინებისა.
რადგანაც მამინ არ იყო არც დრო და არც
ადილი იმ გუარი გამოცდილებისა, რომ-
ელსაც ცხადად დაერწმუნებინა ჩვენი მამუ-
ლის პატრონები მამინების საზგებლობაში.
გსდელი ბაღასის და ეანის უქანელობ-
ით სთიბი და საშუალი მამინა ემუშაებ-

ინათ ტიტველა მინდორსე, სატარებელი
წისქვილი ეტრიალებინათ ცარიელი ცხენ-
ის ფიწალისათს შეეკროებინათ სო-
რომი ბაღასი, გაუანტული განკებ მინდ-
ორსე; დანარჩომი იარაღებიდა, ესე იგი
გუთნები და სს. უოფილა გამოწობილი
სოლოდ საჩვენებლად. უაჭუაღ ეს არ
ეუოფოდა, რომ ვისმე მოსწონებოდა და
დაეპარებინა თავისათს მამინები, რომლ-
ის მოქმედებასაც წარმოიდგენდა ბუნდათ
სსენსბულს შემოსევეას შემდგ და ამის
წადილიც არაუისა ჰქონია, რადგანაც ევე-
ლამ იცის რა სმინელოთ ანებებს თავსა
მიწის მომქმედი ძველს წესსა და რა მც-
ირე ნდობა აქვს ახლად ნახულს მამინე-
ბსე. ამ გამოცდილებით ჰსურდათ მსოლ-
ოდ გაეღიმებინათ ინტერესი მამულის
პატრონებისა, წახსადისებინათ; და ეს წა-
დელი შესრულდა მიუცილებლად. ნამდვი-

ლი გამოცდილებისათვის და შესატყობ-
ათ, თუ რა ზარკებლობა იქმნება ამ მა-
შინებისაგან ჩვენის ქვეყნისათვის, ან თუ
შეიძლება ჩვენში მამოტანა მათი, თუ არა,
მთავრობამ ჩაბარა ისინი, ღენერალ-ლე-
იტენანტს თავადს ივანე კოსტანტიეს მეს-
ბატონს შესრანსკის, რომელმაც ითავა
გაწეობა და სმარება ამ მაშინებისა თავის
შესრანის მამულში, თბილისიდან ორმოც
ვერსტზედ მდებარეში. საღეწი მაშინისა
და სატარებელი წისქვილის მუშაობა თა-
ვადმა შესრანსკიმ ისურვა წელითა და
რადგანაც ამას მოუნდა ახალი არსის გა-
ჭრა რამდენიმე ვერსტის სიგრძისა; ამი-
სათვის მაშინების სრულად გაწეობის სა-
შხადისსა, ესე იგი არსის გაჭრას, ბორ-
ბლების გაკეთებას და ჩარდახის აშენებას
მოუნდა დიდი ხანი და მხოლოდ ამ გა-
საფხულის გასვლს მიეცა სისრულე. წა-
რსული თიბათვის უკანასკნელ დღეებში
ჩვენ ვნახეთ მუშაობაში, რომელნიმე სემო-
სსენებულთა მაშინთაგანი და მიეინიშნეთ
რაცრამ შეესება მათ სარკებლობასა. და
უცხადებთ ჩვენს შეითხველებსა იმ იმედით,
რომ შესიძული ჩვენგან არ იქნება მათ-
თვსაც უსარკებლო, ააფადი შესრანსკის
მაშინების ჩარდახში ერთი ბორბალი ატ-
რიალებს სამს მაშინასა--საღეწსა; სანი-
ველებსა და წისქვილსა; რომელთაგანაც
ორი ზირველი დვას ერთად, და შესამე

საკუთარს ოთახში; დონე ბორბლისა ისეა
გამოხეზარებული რომ სამთავ მუშაობანთ
ერთად მუშაობა.

სატარებელი წისქვილი არის ახელიუ-
რი გაკეთებული რანსომის და სიმის
ქარხანაში, იხსენის ქალაქში; აქვს ორ-
ციის თულები, რომელნიც ითვლებიან სა-
უკეთესოთ სსვა ვეულა ქვებსუდ; სორტებათ
გასარჩევი იარაღი, რომელიც თუ ბრუნ-
ვს, გამაქვს სამი სორტი თქვილი, თუ
არა ერთი სორტი საშუალო, არც ძალიან
წმინდა და არც სხვილი. საღეწი მაშინა
არის იმავე ქარხანაში გაკეთებული, მარ-
ტივი, რადგანაც არა აქვს ის იარაღები
რომელნიც დიდს საღეწ მამონებში აცხა-
ვებენ და ანიავებენ სორბალსა და არჩე-
ვენ სსვა უთველი გვარის შერეული ნივ-
თებისაგან, ბსისა; ქვისა და უბრალო
ბალახის თესლებისაგან. სანიავებელი მა-
შინა არის ვორაკისინისა. გაკეთებული მე-
სრანშივე, უ. ბისოლდის სეღამხედველო-
ბითა, დიდათ შესანამზავია, რომ ეს სა-
ნიავებელიცა და აკრეთვე რუსული ბორ-
ბლები და ჩარდახი გაუკეთებია უბრალო
სურთსა თბილისის შესოვრებსა, იაკობ
სანიველოვსა, რომელსაც მანამდინ ხელში
არა ჰქონია თავის დღეში ამეგარი საქმე,
ისე სუფთად არის ნამუშაური ეს საგნები,
რომ თვთ გამოცდილი რუსის სურთ უ-
კეთესს ველარ გაკეთებდა, და ეს უნდა

გვიპირდეს უმეტესად იმის გამო, რომ რაცაი კვინახავს და შეკვიტევა. ჩვენებური სულო არას დროს არ ახლებს სელს ამისთანა საქმეებსა, უ. ბიხოლდი გვარ-წმუნებდა, რომ ამ სუროს ადვილათ ეს-მის არამც თუ ზირითი დარიცება შესანი-კასა, თვით სასკეებსაც ადვილად დაუწო-ძალე გარჩევა და ესმის რა მამინის ნა-წილს რა მნიშვნელობა აქვს სასოკადო მომართულებადი.

ეველასე ზღრე სატარებელ წიხქვილს დაწვებინეს მუშაობა, რომელმაც ერთი საათის განმავლობაში დაფქვა ერთი კოდი. ცაცები მას უნდა იმდენივე, რამდენიც სა-სოკადო ერთ თვლიან წიხქვილსა უ. ი. ზედა მხედველად ერთი მქვისქვილე ეყოფა, რომელსაც შოუნდება თანა შემწე მსოლ-ოდ დაჯრის დროს და სავსე ტომრების განსწიდავათ--და ეს საქმე, ეველამ იცის, მესრულდება იმათი შევლით, ვისიც საფ-ქავინ, ესრეთ, ფქვილის გამოსავალში და მუშაში ამ წიხქვილს აზაფერი გარჩევა არ აქვს სასოკადო წიხქვილთან, თუ ამასაც იმოტელა თვლები აქვს, როგორც ზარველსა, სადაც მდინარე წყალი უსვათ არის, თავადი მუსრანსკის მამულივით, და სადაც არის გამოტანა არარი მხელი, იქ ამკვარ წიხქვილს მსოლოდ ის სარკებლ-ობა აქვს, რომ ჭფქავს წმინდა ფქვილსა და იმისი ფრანციული თვლები უძვობე-

სია აქაურსედ. ვისაც ეს ანგარიში არა-ფრად უჩანს იმისათვის რა საკუარველია არ არი საჭირო დბბრება ანგლოური წი-სქვილისა, რადგანაც ეს მხელი სასმარე-ბელიც და ცოტა მვირიც არის ჩვენებურ წიხქვილებსედ, მომართული მუსრანის სო-ფულში დაჯდა მანეთად. () სხვა სა-ქმე იმისთანა ადვილებში, სადაც არარი სასხარი წიხქვილის ამენებისა, ვერც წე-ლისა და ვერც ქარისა, ანუ სადაც წი-სქვილები მეტად მოსწონიან, შე-ნობაებიდგან; იქ სატარებელი წიხქვი-ლი, მომართული ისე, რომ ამუ-შაის ცხენებითა ანუ სარებითა, იქმნება ძალიან სასარგებლო, და რადგანაც მეს-რულებს მიუცილებელს სასალსო საქმრო-ვებსა, მუშდლიან ძალე დაიბრუნოს თავის მესი, რაც უნდა მვირად დაჯდეს. კარგი იქნება ამ გვარი წიხქვილი მთიან ადგი-ლებში, სადაც საფსულში მრება წელები და დეგბიან სრულად იმათსე ამენებული წიხქვილები. მესოფრების სიღბლის უეს-დისა, სადაც ამ გვარი შემოსევეა ჭსწარ-მოებს უოფულ წელიწადსა, უზიდებიან სა-ფქვავეს იორსედ. ოც და სუთი ვერსტი-დამ ორმოცდა ათამდე, რომელსაც უნდება ერთი კვირის მეტი ტარება. კარგი იქმნე-ბა კიდევ დიდს მამულებში, მაგალითად

() ჯდება თბილისში მოტანათ მანეთად.

როგორც მამული თ. მუსრანსკისა, რომელთაც უჭირთ საკუთარი წიხქვილი და სადაც უდგათ საღვწი მამინა სანიავებელი, ნამჯის საკუწი და სს. რადგანაც ესეები მიძღვება ჯერით ამუშაონ იმავე ძალითა, რომლით აბრუნებს წიხქვილსა.

საღვწი მამინა ლეწავდა თითო მნასა მინუტში რომელიც შეიქმნ მრთელ დღეში ცხრა საათი რო ჩავაგდოთ სუთას ორმოც მნასა. ამასთან უნდებოდა სუთი კაცი მუშა, რომელთაგან ერთი ხსნიდა მნასა, მეორეს მიჰქონდა გახსნილი მნა. და აწუობდა მამინასე, მესამე აძლეუდა მნას მამინასა, მეოთხე უკან ეწუოდა და აბრუნებდა მამინადა მამოსულს ნამჯასა, მეხუთე იღებ იმ მხარეს სადაც გამოდიოდა სორბალი და ფიწლით აცლიდა სორბალს ნამჯასა; და რადგანაც საღვწი მამინასთან მუშაობდა სანიავებელიცა, რომელსაც უნდებოდა ხაში კაცი ამისათვის სრულად ლეწავსაც და ნიავებსაც ეყენა რვა მუშა, კვერებით რომ ელეწათ სუთას ორმოც მნას მოუნდებოდა ოცდა ოთხი კვერი, ესე იგი ოცდა სუთი უღელი სარი და ოცდა ოთხი მუშა, რომლის ქორა ერთი ათად მაინცარი შეტი იქნება იმაზერაც ხარჯი მოუნდება მამინასა: ამასთან ან უნდა დავიფიქოთ, რომ ერთი სანიავებელი ეყოფა ორს საღვწისა, რომლის გამო ეკონომია მუშისა იქმნება მით მიმატებული, რაც უფრო დი-

დი იქმნება მამული. ამას გარდა რაც ბევრს იძულებს მამინა წლის განმავლობაში, იმდენი შეტი იქმნება იმის სარფა, ერთი სიტუციით რაცვი შექნება მუშის სარფასა საღვწი მამინა უეჭველად სასარგალო კვერით ლეწავსედა: ამისწინააღმდეგს ვერავინ იტყვის, კიდევ იმით არის სასარგალო, რომ მუშაობს დასურულ ჩარდასში და საჭირო არაო მსესე სიცხე ხანაჩებაში კაცების დაეყნება, კარგი და ზვიდარი, საფსული თუ სამთარი იმისთვის სულ ერთია და ადგილსაც ცოტას თხოულობს. თუღა შევხედავთ იმას, როგორ აბრუნებს მამინა თავის საქმეს კვერის შეზარდებით, ჩვენს იქ დასწრებაში ამ მსრივ ისე სასურსოთ ვერ იმუშავა, როგორც ჩქარად. თავი და ზირველი უხერხობა ის იყო, რომ თავთავი რჩებოდა ბევრი მარცვალი გუაღვწედა, ასე რომ რაც მნას უნდა გამოსლოდა კვერით რომ ვალეწილიყო იმის შეზარდებით ერთი მესუთედი აკლდებოდა მამინით საღვწისა. როცა მამინა ხელმეორეთ მოიმართა და მისი ძლევაც დაიწეს ფრისილად ისე ბევრი აღარ აკლდებოდა, მერამ მაინც კიდევ იქამდინ ვერ მივიდა ხაქმე, რომ დანაკლისი ანარიში შემოსატანი აღარ ეფიცილიყო, ვერავინ იტყვის რომ ეს უხერხობა სჭირდეს თვით მამინასა და ამისათვის უსარგებლო იყოს იმისი ხმარ-

უბა; თუ ამისთანა ნაკულუღუნება ჭკურ-
 ებოდა, ვინაც მოუტონია იმისეუ ქარსანი-
 თან გარეთ ვედრ გამოვიდოდა და არ
 მიიღებდა იმ ზატევისა ვითონ უელი მამუ-
 ლის ზატრანებასეკან რომელნიც სვერსედ
 უშეტვად უსხვა ჭნდევქნ მრთმას ნაკო-
 ფხა. მართლთადაც ედქერლის შემახვევაში
 ნაკეთოდ სხანდა, რომ უჭრსობის მისეხა
 იყო იმ მდგომარეობაში, რომელთაც მე-
 მობოდა მამანა და არა თვით მამანის
 მომართულებაში--ცხადეწად აღებული მნა-
 იყო მარმანდელი მოსახლრისა და თვალ-
 სწინოდ ნესტიანი, ასე რომ ვერა ვითა-
 რის ძლით ვერ ციდეწებოდა წმინდთ
 ვერც კერითა და ვერც სხვა გვარი სა-
 მულობით, ამას გარდა თვით ვერთაბის
 ზრატეკაჲც შეუნიშნაო, რომ ბევრი ცე-
 ლეწილი მარცელი გამარდევს თან ნამ-
 ვასა, რომლისკენაც უნდა გამოიწინაოს
 ანუ ფიქლითა და ანუ სხვა გვარად მო-
 მართული ცხავეების სამულობითა. ეს მარ-
 ცელი, არეული ნამჯასთან, არეული ცე-
 რებულა ანვარმისა, როცა აფარდებენ
 მამანის გამოსახულსა, რომელსაც ამის ცე-
 ძი უსკვლად უნდა დანჯალბოდა ცოცხა
 თუ ბევრი. მაინცკა იქმყოფი სთოულელები
 ამბობდენ, რომ ეს დანჯალისი შეკო აღ-
 არცკი იქნებოთ იმისე. რომელსაც ვერითა
 ლწქამაც ვერ ავადებდითო: ამიტომ
 რომ თუცა ხანგრძლივი შემართობა და

წვალბობა მიეწყოთ იქმდინ რომ თვე-
 თავსა აღარ დარჩეს მარცელია. მერამ
 ხაკინელი დილით ხადამოდან მნამა დვას
 და თავაკითა მღებთა. მერამ რაც უნდა
 ცხადი იყოს მქსამლოება უაუელი ვვარა
 დანჯოლებს ცეკარვებისა და რაც უნდა
 შეკვიცდ ვიყო დარწმუნებული, რომ უ-
 კვოუს მდგომარებება მამანა იმუკვეს
 სრულად ხერხიანად. მაინც ვიდევ იას
 ურწყვი მამულის ზატრანებსა, ვინაც აქ-
 ვს გულში მქმანება ამ მამანისა, ნახოს
 თაფის თვლით მესწანში დადკული მამ-
 ინა, რომელიც ამ საფხელს და შეიადე-
 რმას იქნება მუშაობაში. რანსაოთ და
 სმანის მამანის გარდა თ. მუსწანსკი ახ-
 ირებდა მომართვას ვიდევ სხვა საღწის-
 ის, რომელიც არი მოტანელი მოსკოვა-
 დენ და ცეკუებელი ბუჯნიანის ქარსან-
 შა: მამასადამე მქმდგომოა უფრო უყოფს
 მდგომარეობა ვქმსება მამინთ ლწქასა
 და განაღებოს, ვიდრე სვერ დროს და
 უუღას შეკმლება ცხადამ შეკრუს და
 ახსანის მამინის ხარკებობა: ამეუ მ-
 ბულო მქსამლთა ნახოს ვიდევ სხვა ვე-
 რომელი მამინებო და თარაღობა, ხაკელი
 და ხითბო მამანა. ცხენით სამუშაებელი
 ფიქლო სმინდის საბუჯვი მამანა, რამ-
 დენამე სხვა და სხვა გვარი ვუიანი და
 ანკლიური ცხენის საბრუნი მომართულო-
 ბა, რომლის სამულობით ატრიალებენ

საქართველოს ენციკლოპედია

წისქვილსა, ხალეწ მაშინასა და სს.--იქვე
 ახლოს არი შვენიერი ფერმა მუსრანსკი-
 სა, მიცემული იჯარითა ფრანციელი სწა-
 ვლული აგრონომისა ოდინსათვის; აქარი
 სამაგალითო მოწინება ჰირუტევის საქეები
 ბალახებისა, თესვა არეის სხდელ ჭარ-
 სლისა, სეგანებოდ შუქუავებული ენები,
 კანონიერი ფუტურის მენასვა და მრავალი
 ევროპელი მიწის სახსავი იარსლები.

ი. ს.

მდგომარეობა ბაშბის საქმისა რუსეთში. (1)

ანგლიაში ბაშბა, ეკეთებული ნართად
 და მერე საფეიქროთ, მატულობს ფასს
 ერთი ორათა და ნახევარად, ფრანციაში
 ერთი სამათა და ნახევრათ; რუსეთში ერ-
 თი ექვსად. ანგარიში ცხადია, ნართი, რო-
 მელსაც ეიღულობს რუსეთი ანგლიის-გან
 ანუ ფრანციისაგან თითქმის ერთი სამადა
 ღირს. უბრალო ბაშბის ფასის მუყარდებით
 ფეიქრობა და მშათობა ერთი ორადა ჰს-
 წევს ნართის ფასს, ერთი სიტყვით ნაქ-
 სოვი ბაშბის საქონელი, რა კვარც უნდა
 იყოს, ფუთი ორათუბან ნახევარ ნაკლებ არ
 იუიდებოდა იეფობის დროსა, ბაშბის ფა-

სივი იყო მოსკოვში შეიდი მანეთი და
 ნახევარი. ბაშბის საქმე სსვა ქვეყნებმ
 არის სვეტი ხალხის სიამდიდრისა. ანგლი-
 ეუველ წელიწადს აკეთებს ოთხსაი მიღ-
 ლიონის ბაშბის საქონელსა, მაგრა მინა
 სმარობს მსოლოდ ერთს ჩარეკსა, დანარ-
 ნომი სამი ჩარეკი გააქვს გრეთ და ჰეი-
 დის ეველა ქვეყნის კუთხებში. ფრანცი-
 ეკეთებს ახი მილლიონის საქონელსა, ნა-
 ხევარს თითონ სმარობს, ნახევარს ჰეიდის.
 მვეიცარიაში ისე სისრულეში მოიყვანა თა-
 ვის ბაშბის ქარხნები რომ არ ეშინიან
 ანგლიისა, ზრამცთუ კოლონიებში, ზრა-
 მედ თვით ანგლიაშიაცა. მარტო რუსე-
 თი თითონვე ხარჯავს თავის ბაშბის სა-
 ქონელსა, ამიტომ რომ ვერ შეუძლიან
 მოიყვანოს სსვა ქვეყნების საქონელთან ვე-
 რც სიეფითა და ვერც სიეფითთა. გააქვთ
 მართალია ჩვენგანაც აზიის მხარეს, ბუ-
 სარიაში და სპარსეთში, მაგრამ ეს ვაჭ-
 რობა ერთი ბეწვისასაც არ ამღვეს მუშა-
 ტება სმთავროსა. ჰირველად რომ ეატა-
 ნილი საქონელი ერთი ჩარეკიც ვერ არი
 იმისი რაც ეკეთდება და ისმარება მიგ-
 ნითვე. მეორედ რომ იმავე აზიის მხრიდ-
 გან შემოდის ჩვენში უფრო მომატებულის
 ფასის ბაშბის საქონელი, ასე რომ ოთ-
 ხი მილლიონისა რომ ჩვენგან ეკვიდეს
 იქილამ მამთვა სუთი მილლიონისა. ევრო-
 პიის სასლფრისკენ ვაჭრობა უფრო ცუდს

(1) ნახე გ. ზუთა « Народного богатства » 10 წლისა
 № 151 , 2

მდგომარეობაშია: ათას რუას ორმოცდა
 წამეტამდე წელიწადში ერთი ათიათასი თუ-
 შნის ბაშის საქონელს მინცარი გაიტან-
 ზენ, ამ მხარისკენ, ასლა სულ აღარ-
 უნრი გაქვით. ჩვენი, კანტრობანდისც რომ
 არ სავაგლოთ წელიწადში სუთ მი-
 ლლიონამდინ მამოკვამქს ევროპაქლი ბამ-
 შის საქონელი. ქანხის ზატრონი საქმეს
 უეურებს თავის სარფის თვალთა და
 ჰასრშიაც არ მოუა სარკებლობა შიქლას
 სამთავროსი. ეს არი მისესი, რიამ თუ-
 ჶა ჩვენი ბაშის საქონელი კარეთ არ
 კადის, ქანხის ზატრონებს და ვაჭრებს
 არაფერი აკლდებათ რა რადგანაც მოცი-
 თაც იყადება საქონელი და კარვის სარ-
 ფითა. ამ სარფაზედ ბევრი ლაპარაკი სა-
 ჭირო არ არი. ვის არ უნახავს, რომ ბო-
 ღნით სავაჭროს მტარებელი კარდაკარ, გა-
 მსდარიეოს განაღებული დუქნის ზატრონიდ
 და თანსა გაეკეთებინოს? მოვილანაპრაკოთ
 უბოძიანტებზედა. ვარც დროებაში ვსინიც
 იკებდნენ მანეთზედ სუმაურსა: მითავებ-
 სა და ფეიქრებსაც მესაფერი მოკება უნ-
 და ჰქონოდა უეჭველად. სხვა ქვეყნებში.
 მეტის მეტ ვაჭრის სისარბეს ავენებს შე-
 ცილება გაკეციანი ვაჭრებისა: უამისოდ
 მსერიველი უნდა შეიქმნას მონა ვაჭრისა,
 რომელსაც დამოწინის მიხეზით არ ეშინი-
 ან გარეგანი საქონლის შეცილებასა. ეს
 დიდრონი მოკება იყო, რომ რუსეთში

ცოტა ხნის განმავლობაში ასე გამრავლდა
 ბაშის ქანხანები. ანკლიაში, ამ ბოლონ-
 დელი ოცდა ათის წლის განმავლობაში
 ბაშის ქანხანები გამრავლდა ერთი ორად;
 რუსეთში გამრავლდა ერთი სუთად. ათას
 რუას ოცდა ათში, ევროპაშიდამ და აზი-
 იდამ. შღვით თუ სმელით შამოვიდა რუ-
 სეთში სულ ეს თექვსმეტი ათასი ფუთი
 ბამბა და ოთხას ოცდა ათი ფუთი ნარ-
 თი.--ათას რუას ორმოცდა ჩვიდმეტში გა-
 მოუტანათ ორი მილიონი და ნასკვა-
 რი ფუთი მარტო ბამბა; ამისთან რომ მი-
 ვათვალნათ ნართი თეთრი და შეღებილი
 სამას ორმოცდა ცამეტი ათასი გამოვა,
 ორი მილლიონ რუასა ათას ფუ-
 თამდე.

ათას რუას ოცდა ცხრამი რუსეთში
 დავიწვეს ნართის დაწოვა. შემდეგ წელი-
 წადი მუშაობდა ას ოთხმოცდა ათი ათასი
 თავის თავად მოძრავი ტარი, რომელსე-
 დაც ერთზეობდა ას ოცდა ჩვიდმეტი ათასი
 ფუთი ნართი. ათი წლის შემდეგ ერთი
 სამად იქცა, გავიდა ათი წელიწადი და
 ტარები კიდევ გამრავლდა ერთი ორად
 და თვით ასლანდელი ამერიკის ოპამდინა
 რუსეთში მოუწვევტელად უოველ წელიწადს
 იბარებდნენ დიდ ძალს თავის თავად მო-
 ძრავს ტარებსა. ასე, რომ ამ წამს რუ-
 სეთსა აქვს ერთი მილიონი ექვსას ოთ-
 სმოცდა თორმეტი ათასი ტარი და სამოც

და ბოი წართას ქაზნასა. როგორც ძველ
 დროს სწულიაჲ. მაშინათ ქსოვის მოკო-
 ნებმდინ, შამარას დიქებია ანუ ავღარ-
 ში. ისიადა სოფლებსა ფიქრის დასცინა,
 გერგოვე ასლაც რუსეთსა მოქწევეტლათ
 ახაუნებს მკელანდელი ფიქრის დასკა,
 იტუი სხვა უყოფსა გედარაფრთ მოუკო-
 ნებით თათ ამ ადამურა საეიქრის მე-
 ტი. კსრუი ბეურა წალი ჩყისას ბამბის
 საქონლისა იქსოება გელხა კაცის ქახე-
 შში თავისუფალი ფიქრებასაცან, ანუ მუ-
 შებინჯან რომელსც ფაბრიკანტი აძლევს
 მასილასა. ეს ძველებური ქსოვის წესი
 არი მისესია რომ ჩყისა საქანული ძვი-
 რიც არი და ვერც ედრება გეროზის სა-
 ქონელსა.

როგორც წინათ ვსიქეთ ბამბის და-
 ძვირუბმდინ რუსეთსა მოდიადა ორსილ-
 ღიონ ნახვარა ფუთი: ახლა მქსიძედიც
 ძლიე მამადისა ფხი წართასს ვრთის ორათ
 იქცა. მაგრამ თათან, რთის ფხი თით-
 ქი განსიქედა. ნახვარა ფაბრიკები სრუ-
 დად დაიქცა. დანარბამა კვირამა მქსი-
 თობს მარტო სამდღეს. ვერადრევე ამ ფა-
 ბრიკების მუშები ვეკლასე სწავლად ცხო-
 რებინქ. რა უნდა იყოს ახლა იმათი ცხო-
 ვრება? აი რა მუდგება უსეკარამბისა:
 რუსეთი თავის გამოხადებს სელხა და კა-
 ნისხა სხვას აძლევს და თათონკი სხვა

ძველების მოხელასა ამუშავებს. ვნსით
 ახლა რახა მკრება ანგლია. ანდრინდელი-
 კოი ვიდულობს თუცა მუზადკი მრთელს
 ბამბის მოხელას ვევიტუბი და ბარსა-
 ლიამა და ოა წლის მოხელისას ინდო-
 ვთამა და კიდეუ ზოგს სად, ზოგს სად
 სულერთინათ ნახევაიც არ უდევს და
 ამისთვის ზოგი ფაბრიკები ნახევათ მუხ-
 თენ; ზოგი დღეს, სხაბს. რომ მაძინები
 არ დეჟანდელა. მაგრამ როსელ ფაბრიკ-
 ღებსიც თავში ტვინი ედვთ, ამ ორი
 წლის წინეუ სელი ადღეს ბამბედ და
 დუწვეს კეებება სელსა და მტელსა. ახ-
 ზელ ფაბრიკებმა დაიწვეს იმოტრეა საქონლის
 გამოკვანა, რომ არამკოე მანა ჭეოუნით
 გარეოაც ბლომათ გამოქქითი განსიქიდათ
 მინამ ამერიკის ვართინამა ატყებოდა.
 ანკლიადამ გამოადიოდა წელიწადში სელის
 წართი ოცდაძედი მილიონი გირუნქა
 და საქსოვი (კიდეუ ბარქინია და სხ.).
 მარმან გამოვიდა იქილამ ოცდა ოქტომი-
 ლიონი ოარდი. (იარდი ერთი არმინის
 სამი წარქეი) შარმან გამოვიდა იქილამ
 ოცდა ოქტომი გირუნქა ნახით და ოცდა
 ცამეტა მილიონი ოარდი საქსოვი. წლე-
 ულ უგრო გამოვიდა ასე რომ რაც შარმან
 გეკტანათ ერთი მქსიძედი ვიდეუ მოქმტა. აი
 როგორ ანგაიბინათ იქვევა განათლებული
 ხელსი! (დახსრული.)